

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Розглянуто питання організації відображення в обліку виробничих запасів на складах підприємств. Запропоновано рекомендації щодо організації системи управління зберіганням запасів у складських приміщеннях підприємств із використанням автоматизованих інформаційних технологій.

Аннотация. Рассмотрены вопросы организации отражения в учете производственных запасов на складах предприятий. Предложены рекомендации по организации системы управления хранением запасов в складских помещениях предприятий с использованием автоматизированных информационных технологий.

Annotation. The question of inventory recording at an enterprise was studied. Recommendations were given on the organization of inventory storing management system at enterprises warehouses using the automated information technology.

Ключові слова: організація обліку, виробничі запаси, складське господарство, аналітичний облік, автоматизація, технологія радіочастотної ідентифікації.

Виробничі запаси є об'єктивною необхідністю здійснення діяльності на підприємствах. Ця необхідність зумовлена закономірностями руху матеріалів з джерел їх надходження. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, з іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень, тому від організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Недосконала система організації бухгалтерського обліку викликає неповне та несвоєчасне надходження звітних даних та іншої інформації. Наявність великих розривів у часі між моментом одержання обліково-економічної інформації і моментом її використання перешкоджає підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств. Недоліки в організації обліку призводять до його заплутаності, збільшення витрат на утримання облікового персоналу, створення умов для розкрадання матеріальних цінностей та інших зловживань.

Питання організації обліку останнім часом привертає до себе все більше уваги, що відображено в працях вітчизняних вчених таких, як: Ф. Бутинця, Н. Ткаченко, М. Білухи, Т. Микитенко, Ю. Яковлева та ін. [1 – 4].

Ряд принципових питань, зокрема організації обліку виробничих запасів на складах залишаються дискусійними і потребують удосконалення на місцях залежно від галузі виробництва та видів діяльності підприємства.

Для організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання і видачі матеріальних запасів у виробництво велику роль відіграє правильно організоване складське господарство, тому що в діяльності підприємства не завжди можна досягти повного узгодження темпів постачання матеріальних ресурсів, темпів виробництва і збуту готової продукції. Основні функції складського господарства – це акумуляція матеріальних ресурсів в об'ємах і номенклатурі, достатніх для безперервності процесу виробництва; належне зберігання й облік матеріалів; планомірне, безперебійне і комплектне постачання цехів і ділянок матеріальними ресурсами; підготовка матеріалів до їх безпосереднього споживання, здійснення комплексу операцій, пов'язаних із виконанням контролю, сортування, консервації матеріалів.

Аналітичний облік матеріальних запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури-цінника [2]. Аналітичні рахунки групують за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками [1]. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотно-сальдових відомостях. Використовують рахунки аналітичного обліку для контролю за зберіганням і рухом матеріальних цінностей, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації [5].

Під час ручного ведення обліку запасів бухгалтером, виникають такі складності:

сам процес обліку трудомісткий і вимагає великих витрат часу;

існує ризик появи помилок;

виникає необхідність у великій кількості паперових носіїв і місце для їх зберігання.

Організація обліку виробничих запасів призначена забезпечити:

систематичний контроль за збереженням запасів у місцях зберігання та експлуатації;

правильне і своєчасне відображення в обліку господарських операцій у процесі виробництва;

отримання точних відомостей про залишки і рух запасів у місцях експлуатації та в інших місцях зберігання;

систематичне спостереження за наявністю запасів у місцях зберігання відповідно до встановлених норм;

Автоматизована інформаційна система обробки економічної інформації з обліку матеріальних цінностей включає такі функціональні завдання:

розрахунок вартісної оцінки господарської операції надходження, відпуску та наявності запасів за даними оперативного обліку;

облік запасів у номенклатурному розрізі за місцями зберігання й експлуатації;

облік заготовляння і придбання виробничих запасів;

підрахунок сальдо й оборотів за звітний місяць;

визначення надлишку і недостач запасів;

у результаті реалізації обліку запасів у номенклатурному розрізі за місцями зберігання й експлуатації формується інформація, необхідна для здійснення бухгалтерського контролю за збереженням запасів, а також яка використовується для вирішення інших завдань.

Таким чином, облік значно спрощується при використанні в складському обліку сучасних наукових технологій.

Оперативний облік запасів на підприємствах може здійснюватися повністю автоматизовано завдяки використанню технології радіочастотної ідентифікації (безпровідні технології). На відміну від штрихкодів, які необхідно фіксувати вручну для кожного товару окремо, для сканування радіоідентифікаційних міток умова прямої видимості є не обов'язковою. Це дає можливість прискорити процес обліку запасів, оскільки виробничі цехи та дільниці, склади й торгівельні зали обладнані безпровідними сканерами, що отримують інформацію з міток, які наклеєні на виробничих запасах. Технологія радіочастотної ідентифікації, яка активно впроваджується у діяльність мережі промислових і торгівельних підприємств в Європі, дозволяє без участі персоналу отримувати в електронній формі дані про місце перебування й інші параметри запасів [4].

Для прийняття управлінських рішень щодо виготовлення, зберігання та реалізації продукції необхідна облікова інформація про обсяги та вартість реалізованого товару, рівень товарних запасів на певну дату, швидкість їх оборотності, прибутковість виготовлення й реалізації продукції, стан збутової політики постачальників, транспортні потоки, співвідношення попиту й пропозиції та цінової політики конкурентів тощо [3].

Облік запасів на промисловому та торгівельному підприємствах забезпечує контроль за їх наявністю, надходженням і використанням, а також за процесом реалізації.

Складовими обліку запасів є організація первинного документування фактів господарської діяльності, здійснення складського обліку, використання засобів виміру та фіксації наявності та руху запасів, проведення нормування запасів і витрат матеріалів на виробництво продукції, періодичне проведення інвентаризації.

Таким чином, на організацію та ведення обліку запасів значно впливає використання сучасних інформаційних технологій, які дозволяють автоматизувати трудомісткі ділянки облікової роботи, оптимізувати адміністративні витрати, зменшити виникнення випадкових та навмисних помилок і махінацій. Використання технології радіочастотної ідентифікації дає можливість повністю автоматизувати здійснення оперативного обліку запасів на підприємстві.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 5-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2007. – 726 с. 2. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку / Н. М. Ткаченко. – К : А.С.К., 2001. – 348 с. 3. Білуха М. Теоретичні та методологічні засади електронного обліку господарської діяльності / М. Білуха, Т. Микитенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 12. – С. 15–24. 4. Яковлев Ю. П. Контролінг на базі інформаційних технологій / Ю. П. Яковлев. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 318 с. 5. Грабова Н. Н. Бухгалтерський учет в производственных и торговых предприятиях / Н. Н. Грабова, В. Н. Добровский ; под ред. Н. В. Кужельного. – К. : А.С.К., 2001. – 624 с.